

daar commentaar op geleverd. Op 15 maart 1763 is besloten om de visitateur-generaal nader onderzoek te laten doen. Toen op 19 april de bewering van Nicolaas van Berendregt dat een overschot van 12 pond honing hem niet ten goede was gekomen, werd behandeld, bleek de Compagnie daarbij voor f 1702 benadeeld te zijn. Toen is besloten dit voor ieder de helft aan Anthonij Abraham Werndley en Van Berendregt in rekening te brengen. Op grond van de brief van Werndley van 28 januari 1763 is, nadat hij daar driemaal om had gevraagd, aan Van Berendregt uit Compagnies kas f 7040 toegestaan. Werndley had die hem ten goede gebracht. Daarop wordt gekort wat hem in rekening is gebracht en het rendement van teveel genoten emolumenten overeenkomstig de besluiten van 28 mei 1762 en 1 februari 1763. [fol. 1572] Tevens is bevolen om aan Van Berendregt bij gelegenheid de spiegel en twee koperen hanglampen toe te sturen die in Siam in beslag waren genomen. Maar er is besloten om de wapens, bestaande uit 8 snaphanen, 5 donderbussen, 2 draaibassen, 2 houwens, 2 pistolen en 21 assegaaien, die aan hem waren toegezonden, te taxeren en het bedrag aan hem uit te betalen. In 1762/63 bracht de handel f 12.953 op. De resident hoopte dat die na het vertrek van de Kasteel van Tilburg goedgekeurd zou worden. In hun brief van 9 oktober 1760 hadden Heren XVII geklaagd dat de guttegom bruin was, te lang en van slechte kwaliteit. Naar aanleiding daarvan is de resident geschreven dat men niet erg tevreden is over de redenen die hij hiervoor aanvoerde, en evenmin dat hij 850 pond meer dan de bestelling van Heren XVII had ingekocht, terwijl herhaaldelijk is bevolen zich strikt aan de gevraagde hoeveelheid en kwaliteit te houden. Maar gedane zaken nemen geen keer. Deze partij wordt naar Nederland gestuurd en de gevolgen zijn voor rekening van de resident, totdat Heren XVII daarover een definitief besluit hebben genomen. [fol. 1573] De generale restanten per eind augustus 1763 bedragen f 164.152. Met bevreemding is in een openstaande rekening van winst en verlies gezien dat er, buiten wat aan de gedode resident Nicolaas Bang toebehoorde, bij de inval van de Birmezen een verlies van f 33.198 is geleden. Dit is temeer onbegrijpelijk, omdat assistent Nicolaas van Berendregt wel voor zijn bezittingen wist te zorgen, wat ten gunste van hem door de resident was overgenomen. Uit de rekening die resident Werndley zond, blijkt dat de situatie voor het personeel en de Compagnie niet zo rampzalig is geweest, als die in de brief van Van Berendregt van 30 november 1760 werd beschreven. Omvangrijke goederen als 16 kojang padi, 398 flessen arak, 3120 lb tin en wat kleinigheden, werden in veiligheid gebracht. Deze verdachte zaak had door resident Werndley direct bij aankomst onderzocht moeten worden. De resident kan genoemd verlies in zijn boekjes afschrijven en binnenlijns laten voortlopen. [fol. 1574] Nader onderzoek en terugvordering worden hem dringend aanbevolen.)

En somede om, in cas van een naderen inval door de Barmas in het Siamse rijk, of bij overrompeling van de stad Judja, sig in allen gevalle te houden buiten de troubelen, sonder in gemelte rijk eenige noodeloose uytgaven meer te doen. Ten blijcken van onsen ernst om de Compagnie eens te ontheffen van den last die z' sooveel jaren op hoop van eenige verbetering in haren handel op dit rijk heeft gedragen. Om welke reeden men voor de belangen der maatschappij van den resident al teffens heeft gerequireert een omstandig berigt, of men, door het cannaal van particuliere buyten eenige lasten van de Compagnie, vandaar niet 's jaarlijks sou kunnen bekomen 6 à 7000 picols sappanhout, al was het tegens f 5 ieder picol van 125 ponden, onder versekering dat voor den invoer alhier ter plaatse geen pagt, of waaggeld soude behoeven voldaan te werden, soomeede de gewone 10.000 ponden geconfijte gember en de ordinaire quantiteyd roggevelen.

Fol. 1574r-v.

(Dat is voordeliger dan jaarlijks een schip te zenden. Met aanplakbiljetten zijn particulieren te Batavia opgeroepen, of zij het genoemde sapanhout willen leveren. In de hoop dat Heren XVII dit zullen goedkeuren, zal er bovendien geen atjar, bamboe, limoen en rode areka kalk meer naar Siam gezonden worden. [fol. 1575] Er wordt verwezen naar de vergadering van 26 juli 1763 over Siam, de brieven gewisseld met de koning en de phra-klang en naar de rondschrijfbrief van 14 juni 1763, waarin de benoeming van Petrus Albertus van